

HODNOCENÍ FINANČNÍ VÝKONNOSTI PODNIKŮ TEXTILNÍHO PRŮMYSLU V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

EVALUATION OF FINANCIAL PERFORMANCE OF THE TEXTILE INDUSTRY COMPANIES IN THE HRADEC KRÁLOVÉ REGION

Eva Štichhauerová¹, Natalie Pelloneová²

¹ Ing. Eva Štichhauerová, Ph.D., Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, eva.stichhauerova@tul.cz

² Ing. Natalie Pelloneová, Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, natalie.pelloneova@tul.cz

Abstract: The aim of this paper is to evaluate the financial performance of SMEs in the textile industry in the Hradec Králové region. The textile industry has been chosen because of its importance in the Hradec Králové region in the past. The analysis focuses on assessing the financial performance of textile and clothing enterprises doing business in the CZ-NACE 13200, 13900 and 14100 classes between years 2009 and 2014. Two different approaches were applied for this purpose. The first approach introduces a traditional way of measuring financial performance using after-tax profit. The second approach is based on a modern concept of measuring economic performance through the economic value added (EVA). The development of both indicators is analyzed over time. Research has confirmed significant differences in measuring financial performance using the above mentioned approaches.

Keywords: Accounting profit/loss, economic value added, performance, textile industry

JEL Classification: L20, M40, M20

ÚVOD

Textilní výrobu a textilní průmysl lze řadit mezi tradiční odvětví české ekonomiky. Rozvoj textilního průmyslu v českých zemích začal již koncem 18. století. Dominantní postavení mezi českými textilními oblastmi zaujímaly zejména severní a severovýchodní Čechy. Počátky textilního průmyslu v Královéhradeckém kraji sahají do druhé poloviny 19. století; tehdy začala měnit doposud agrární profil regionu průmyslová revoluce, v jejímž průběhu vzniklo několik textilních a strojírenských továren. Textilní průmysl se tak stal hlavní hybnou silou industrializace a modernizace celého regionu (Královéhradecký kraj, 2008).

V současné době má textilní výroba v Královéhradeckém kraji celostátní význam a mezi místní nejvýznamnější průmyslové závody patří právě textilní podniky. Tradiční textilní výroba je zastoupena například v Trutnově, Dvoře Králové nad Labem a v Náchodě. V Trutnově sahá počátek textilního průmyslu až do 60. let 19. století, kdy byla ve městě postavena největší přádelna lnu na celém evropském kontinentu. Za nejvýznamnější trutnovský textilní závod lze označit národní podnik Texlen Trutnov, který vznikl v roce 1949. V 70. letech zaměstnával podnik více než 6 500 lidí (Šnajdar, 2014). Po roce 1989 se Texlen stal akciovou společností, která fungovala do roku 2008. V Náchodě byly postaveny první tkalcovny na přelomu 70. a 80. let 19. století a odstartovaly tak ve městě rychlý růst textilního průmyslu. Počátkem 20. století se stalo město jedním z největších bavlnářských center Rakousko-Uherska (Město Náchod, 2017). Dalším významným městem je také město Vamberk, které proslulo ve světě výrobou ruční krajky.

Největší textilní podniky se v současné době nacházejí na Trutnovsku a na Náchodsku. Za největší textilní podnik lze označit společnost JUTA a.s. se sídlem v Trutnově. Současný textilní průmysl je orientován převážně na automobilový průmysl. Poskytuje dodávky ochranných textilií určených pro izolaci proti hluku, textilní sedadla, textilní výplně do interiéru vozidel atd. Další oblasti jsou zaměřeny na agrotextilie,

geotextilie, ekotextilie, použití nanovláken, textilie pro zdravotnictví aj. V roce 2017 bylo v Královéhradeckém kraji registrováno 173 textilních podniků a 210 oděvních podniků (Bisnode, 2016).

1. FINANČNÍ VÝKONNOST PODNIKU

Pojem výkonnost je aktuálně často používaný jak mezi odbornou, tak i laickou veřejností. Výkonnost podniku je téma, kterému je ze strany vedoucích představitelů větších podniků věnována značná pozornost, protože podává zásadní informaci nejen o současném stavu podniku, jeho úspěšnosti, ale i o vývoji a výhledu do budoucna. Podniková výkonnost je abstraktní pojem, který lze chápat z různých úhlů pohledu a definovat ho různými způsoby.

Hučka et al. (2011) definuje výkonnost podniku jako schopnost podnikatelské jednotky dosahovat určitých výsledků, které jsou srovnatelné na základě stanovených kritérií s výsledky jiných podnikatelských jednotek. Výkonnost společnosti z teoretického hlediska analyzuje také například Wagner (2009), Žák (2002), Pavelková a Knápková (2005). V tomto příspěvku je hodnocena finanční výkonnost podniku, kterou Marinič (2008) definuje jako schopnost podniku co nejlépe zhodnotit vložený kapitál. Na podnikové úrovni lze finanční výkonnost hodnotit pomocí tradičních i moderních ukazatelů.

1.1 Zisk jako tradiční ukazatel hodnocení finanční výkonnosti

Podle Dluhošové (2006) vycházejí tradiční ukazatele hodnocení finanční výkonnosti především z maximalizace zisku jako základního cíle podnikání. Mezi tradiční ukazatele finanční výkonnosti podniku lze řadit následující úrovně výsledku hospodaření (Wagner, 2009): výsledek hospodaření po zdanění (EAT), výsledek hospodaření před zdaněním (EBT), výsledek hospodaření před úroky a zdaněním (EBIT), výsledek hospodaření před úroky, zdaněním a odpisy (EBITDA). Dále lze také mezi tradiční ukazatele zahrnout i hodnoty hotovostních toků a ukazatele rentability.

Tradiční ukazatele hodnocení finanční výkonnosti jsou v praxi poměrně často užívané, a to zejména z důvodu jejich nenáročnosti na výpočet a snadného získání přímo z účetních výkazů. Na druhou stranu jsou tradiční ukazatele velmi často terčem kritiky, a to zejména proto, že nezohledňují riziko, inflaci a časovou hodnotu peněz. Při použití výše uvedených ukazatelů hodnocení výkonnosti je třeba vzít v úvahu také možný vliv různého způsobu odpisování, úroků a daní.

V tomto příspěvku je hodnocena finanční výkonnost podniku pomocí výsledku hospodaření po zdanění, který je podle Fotra a Součka (2005) definován jako rozdíl mezi výnosy a náklady snížený o daň z příjmu. Zatímco zisk znamená kladný hospodářský výsledek, ztráta znamená záporný hospodářský výsledek. Výnosy jsou definovány jako zvýšení ekonomického užítku v průběhu účetního období. Náklady na druhé straně představují snížení ekonomického užítku v průběhu účetního období. V českém prostředí lze pojem výsledek hospodaření po zdanění považovat za výsledek hospodaření za účetní období.

1.2 Ekonomická přidaná hodnota

V současné době dochází k odklonu od tradičních ukazatelů hodnocení finanční výkonnosti k moderním ukazatelům. Pro hodnocení finanční výkonnosti podniku lze mimo jiné využít jeden z moderních konceptů měření a řízení výkonnosti – koncept ekonomické přidané hodnoty (EVA, Economic Value Added). V posledních letech získává koncept ekonomické přidané hodnoty na popularitě jako významné kritérium posuzování výkonnosti podniku a stává se jedním z klíčových ukazatelů, který je využíván pro měření a řízení výkonnosti podniku (Rajnoha a Dobrovič, 2011).

Na rozdíl od tradičních ukazatelů hodnocení finanční výkonnosti, jako jsou EBIT, EBITDA a ROI, se EVA zaměřuje na tzv. zbytkovou ziskovost firmy, která je očištěná jak o přímé náklady dluhového kapitálu, tak i o nepřímé náklady vlastního kapitálu (Grant, 2003). Na rozdíl od ukazatelů rentability kapitálu, které vychází z účetního zisku, je ukazatel založen na tzv. ekonomickém zisku, který respektuje veškeré náklady na vynaložený kapitál, tj. jak náklady na cizí kapitál, tak i náklady vlastního kapitálu (Fotr a Souček, 2005). Jak uvádějí Janeček a Hynek (2010, s. 79), „EVA představuje ve své podstatě formu

ekonomického zisku, který podnik vytvoří po úhradě všech nákladů včetně nákladů na kapitál, a to jak cizí, tak i vlastní v podobě obětované příležitosti.“

Podle Režňákové a Nývltové (2007) je z hlediska výpočtu ukazatel EVA chápán jako čistý ekonomický zisk z provozní (operativní) činnosti hodnoceného podniku snížený o náklady kapitálu, který je v tomto podniku v provozní činnosti vázán. Podnik vytváří hodnotu tehdy, je-li čistý provozní výsledek hospodaření vyšší než náklady použitého kapitálu (Růčková, 2015).

V České republice se otázkou finanční analýzy podnikové sféry zabývá Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále MPO), které svou analýzu opírá o výpočet ekonomické přidané hodnoty. MPO používá pro výpočet ukazatele EVA postup založený na bázi vlastního kapitálu, viz vztah (1), a stanovuje jej jako součin vlastního kapitálu a tzv. spreadu (tj. výnosnost vlastního kapitálu minus alternativní náklady vlastního kapitálu).

$$EVA = spread \cdot VK = (ROE - r_e) \cdot VK \quad (1)$$

Ve vztahu (1) je ROE rentabilita vlastního kapitálu, VK je účetní hodnota vlastního kapitálu, r_e jsou alternativní náklady vlastního kapitálu.

2. METODIKA

Cílem předkládaného výzkumu je zhodnotit finanční výkonnost malých a středních podniků v textilním průmyslu v Královéhradeckém kraji. K tomu účelu byly využity dva odlišné přístupy. První přístup analyzuje finanční výkonnost podniků pomocí výsledku hospodaření za účetní období. Druhý přístup je založen na hodnocení finanční výkonnosti pomocí ukazatele EVA. V obou případech je vývoj hodnot obou ukazatelů analyzován v letech 2009 až 2014. Byla stanovena následující výzkumná otázka: Existuje rozdíl v měření finanční výkonnosti vybraných společností pomocí těchto dvou výše uvedených přístupů?

Výzkum probíhal v období leden 2018 až duben 2018 a byl realizován v rámci výzkumného souboru získaného prostřednictvím databáze MagnusWeb obsahující data subjektů umístěných v České republice (Bisnode, 2016). Ze stejného zdroje byl získán počet zaměstnanců. Postup výzkumu lze rozdělit do následujících kroků.

1. **Vytvoření seznamu hodnocených podniků** – výzkumný soubor byl omezen na společnosti působící v Královéhradeckém kraji s následujícími charakteristikami: právnická osoba, ekonomicky aktivní společnost, mikro, malý nebo střední textilní a oděvní podnik podnikající v odvětví dle statistické klasifikace CZ-NACE 13200, 13900 nebo 14100. Pro stanovení velikosti společností byla použita kritéria stanovená zákonem č. 563/1991 Sb., zákonem o účetnictví platným od 1. ledna 2016. Dne 3. března 2018 splňovalo výše uvedená kritéria 50 společností.
2. **Sběr účetních výkazů** – pro výše uvedené podniky bylo nutné získat potřebné údaje z rozvahy a výkazu zisku a ztráty za roky 2009 až 2014. Ne všechny podniky dodržují zákonnou povinnost zveřejnit ve sbírce listin vybrané údaje z rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Pouze 38 z 50 podniků zveřejnilo kompletní finanční údaje mezi roky 2009 a 2014.
3. **Zjištění počtu zaměstnanců** – z databáze MagnusWeb byly dále získány údaje o počtech zaměstnanců podniků za roky 2009 až 2014. Pokud byl uveden interval, byl pro další výpočet použit střed intervalu. Pokud hodnota pro daný rok nebyla uvedena, byl použit poslední dostupný údaj. V případě, že společnost uvedla nulový počet zaměstnanců, byl započítán jeden zaměstnanec (majitel jako osoba pracující na vlastní účet). Jak ukazuje Tab. 1, z hlediska počtu zaměstnanců a velikosti celkových aktiv výzkumný vzorek obsahoval 14 mikropodniků, 16 malých společností a 8 středně velkých společností.
4. **Výpočet ekonomické přidané hodnoty** – pro podniky s dostupnými účetními výkazy byly vypočítány hodnoty ukazatele EVA dle metodiky MPO, viz vztah (1). Ukazatel lze smysluplně stanovit pouze pro podniky s kladnou hodnotou vlastního kapitálu. Z porovnání proto byly vyloučeny podniky se zápornou hodnotou vlastního kapitálu: ALTECO CZ s. r. o., ARGUN s.r.o., Batex - T s.r.o., E&M Manufacturing Czech Republic s.r.o., SOJI, S R.O. a Vamberecká krajka CZ s.r.o. Výzkumný soubor podniků k porovnání se zredukoval na 32 podniků.

5. **Porovnání obou přístupů měření finanční výkonnosti** – pro porovnání finanční výkonnosti vybraných společností byl použit výsledek hospodaření za účetní období a ukazatel EVA. K vyloučení vlivu rozdílných velikostí analyzovaných společností byla obě výkonnostní kritéria vyjádřena relativně. Za tímto účelem byly jejich hodnoty vyděleny počtem zaměstnanců pracujících ve vybraných společnostech během analyzovaných časových období. Za účelem porovnání výsledků aplikace obou přístupů k hodnocení finanční výkonnosti byla zkoumána existence závislosti mezi pořadím podniků dle dosažených výsledků za použití Spearmanova koeficientu pořadové korelace.

Tab. 1: Vybrané textilní a oděvní podniky v Královéhradeckém kraji v roce 2014

Společnost	Lokalita	Počet zaměstnanců	Celková aktiva (tis. Kč)
AB Košile s.r.o.	Náchod	15	709
ALTECO CZ s. r. o.	Rychnov nad Kněžnou	2	216
	Rychnov nad Kněžnou	10	16 285
ARGUN s.r.o.	Hradec Králové	18	41 557
BARTOŇ - textil a.s.	Náchod	91	98 136
Batex - T s.r.o.	Náchod	6	801
B A T I S - Verdek, spol. s r.o.	Hradec Králové	4	8 755
BN International, s.r.o.	Náchod	171	244 338
BOHEMIA LINEN s.r.o.	Trutnov	3	4 968
CFil Management s.r.o.	Náchod	1	75
DAVÍDEK s.r.o.	Trutnov	23	64 442
E&M Manufacturing Czech Republic s.r.o.	Jičín	191	36 865
Elmertex k.s.	Náchod	37	23 442
Elmertex Management s.r.o.	Náchod	1	955
FROLEN, LINEX - EXPORT, s.r.o.	Náchod	28	13 249
GRUND a.s.	Trutnov	130	236 277
I N O T E X spol. s r.o.	Trutnov	43	68 727
K móda s.r.o.	Trutnov	3	1 317
KOFTEX s.r.o.	Hradec Králové	37	10 341
Maryan Beachwear Group CZ s.r.o.	Náchod	75	19 024
NYKLÍČEK a spol. s.r.o.	Náchod	98	92 420
OP servis s.r.o.	Hradec Králové	3	1 964
PERMANENT-těsnící materiály, s.r.o.	Rychnov nad Kněžnou	41	27 399
	Trutnov	22	12 272
POLYTEX, s.r.o.	Trutnov	22	12 272
PROLANA CZ s.r.o.	Hradec Králové	3	1 205
ROTEXIM akciová společnost	Hradec Králové	28	27 639
S.U.C., s.r.o.	Jičín	5	4 937
SEAL Hronov, s.r.o.	Náchod	2	2 553
SOJI, S R.O.	Trutnov	2	1 079
STUHA a.s.	Rychnov nad Kněžnou	131	133 665
	Jičín	37	144 954
TRUTEX spol. s r.o.	Trutnov	15	3 025
V K U S, výrobní družstvo, Jičín	Jičín	3	4 390
Vamberecká krajka CZ s.r.o.	Rychnov nad Kněžnou	2	5 075
	Rychnov nad Kněžnou	46	4 826
VAMTEX spol. s r.o.	Rychnov nad Kněžnou	46	4 826
VEBATRADE-PLUS, s.r.o.	Náchod	59	7 197
Z I T E X s.r.o.	Jičín	12	12 184
ZeNa, chráněná dílna s.r.o.	Náchod	30	7 663

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

3. VÝSLEDKY

Výsledky aplikace prvního přístupu jsou zaznamenány v Tab. 2, která udává přehled o vývoji hodnot hospodářského výsledku po zdanění na zaměstnance během období výzkumu týkající se celkem 38 vybraných společností. Z tabulky 2 vyplývá, že deset společností ve zkoumaném období trvale dosahovalo účetního zisku (BOHEMIA LINEN, Elmertex Management, GRUND, Maryan Beachwear Group CZ, NYKLÍČEK a spol. s.r.o., PERMANENT-těsnicí materiály, ROTEXIM, STUHA, Texla a ZeNa, chráněná dílna). Ostatních 28 společností alespoň v jednom roce v průběhu celého sledovaného období realizovalo účetní ztrátu. Podniky, které v některém z období vykázaly zápornou hodnotu vlastního kapitálu, jsou v tabulkách 2 a 3 odlišeny šedým stínováním buněk.

Z hodnot výsledku hospodaření za účetní období na zaměstnance pro léta 2009 až 2014 byl za každý podnik spočítán aritmetický průměr. Z hlediska průměrného účetního zisku na jednoho zaměstnance lze označit jako nejvýnosnější společnosti ARGUN s.r.o., Texla a.s. a BOHEMIA LINEN s.r.o. Na opačné straně hodnocení lze najít textilní podniky společnost Vamberecká krajka CZ s.r.o. (s nejvyšší průměrnou účetní ztrátou) a B A T I S - Verdek, spol. s r.o. S přihlédnutím k průměrnému výsledku hospodaření za účetní období bylo sestaveno pořadí podniků, z něhož byly vyloučeny podniky se zápornou hodnotou vlastního kapitálu (viz poslední sloupec Tab. 2). Lze shrnout, že z 32 analyzovaných podniků jich 62,5 % během sledovaného období v průměru realizovalo účetní zisk. Na druhé straně 37,5 % společností za toto období realizovalo v průměru účetní ztrátu.

Výsledky aplikace druhého přístupu, tj. hodnocení ekonomického zisku pomocí ukazatele EVA na zaměstnance, jsou zaznamenány v Tab. 3, z níž vyplývá, že žádná z analyzovaných společností v průběhu zkoumaného období nedosahovala trvale kladného ekonomického zisku. V porovnání s hodnocením dle výsledku hospodaření za účetní období se jedná o horší výsledky. Hodnoty EVA v polích s šedým stínováním se týkají společností se zápornou hodnotou vlastního kapitálu, proto nemají žádnou vyhovující schopnost. Pro každý podnik, vyjma těch se zápornou hodnotou vlastního kapitálu, byl spočítán aritmetický průměr ukazatele EVA za období 2009 až 2014 a na jeho základě bylo sestaveno pořadí podniků (viz poslední dva sloupce Tab. 3). Lze konstatovat, že cca 84 % z 32 podniků dosáhlo v průměru negativního ekonomického zisku. Toho bylo vzhledem ke konstrukci ukazatele EVA dle metodiky MPO dosaženo jedině prostřednictvím záporné hodnoty spreadu. Na základě porovnání společností podle průměrné hodnoty ukazatele EVA na jednoho zaměstnance je možné označit za nejziskovější společnost Elmertex k.s., po které následují společnosti BOHEMIA LINEN s.r.o. a Maryan Beachwear Group CZ s.r.o. Nejméně ziskové společnosti podle tohoto ukazatele jsou B A T I S - Verdek, spol. s r.o., DAVÍDEK s.r.o. a SEAL Hronov, s.r.o.

Tab. 2: Výsledek hospodaření za účetní období (tis. Kč) na zaměstnance v letech 2009–2014

Společnost							Průměr	Pořadí
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
AB Košile	2,20	-2,80	-5,93	1,53	6,93	5,27	1,20	20.
ALTECO CZ	-130,00	-110,00	-60,50	-62,33	-48,67	-77,00	-81,42	-
ARCA trade	3,40	7,62	-8,83	1,46	0,77	4,00	1,40	19.
ARGUN	-5,06	-1,18	-41,82	-18,59	17,35	3387,06	556,29	-
B A T I S - Verdek	-125,64	-584,44	-420,80	-529,00	-262,50	-382,75	-384,19	32.
BARTOŇ - textil	-236,88	103,46	5,34	-147,10	-39,96	48,12	-44,50	30.
Batex - T	6,06	-22,00	358,00	89,17	41,50	30,83	83,93	-
BN International	102,68	-31,10	37,43	76,51	123,63	201,47	85,10	3.
BOHEMIA LINEN	42,00	26,00	408,33	300,33	177,00	36,33	165,00	2.
CFil Management	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	25.
DAVÍDEK	29,87	73,53	1,93	-358,33	6,52	83,83	-27,11	29.
E&M Manufacturing Czech Republic	-3,40	-38,14	-69,85	-34,93	-52,69	17,80	-30,20	-
Elmertex	253,75	113,60	3,89	18,56	-18,26	48,27	69,97	4.
Elmertex Management	4,00	4,00	5,00	5,00	5,00	5,00	4,67	17.
FROLEN, LINEX - EXPORT	-0,82	0,61	-7,25	-3,36	0,32	7,79	-0,45	21.
GRUND	52,38	23,47	27,82	35,16	46,55	74,30	43,28	9.
I N O T E X	20,56	-17,90	45,04	17,64	56,95	41,05	27,22	12.
K móda	-34,67	9,33	8,33	3,00	4,67	5,00	-0,72	22.
KOFTEX	31,13	34,68	-19,14	1,16	9,76	8,59	11,03	15.
Maryan Beachwear Group CZ	24,64	10,53	33,20	32,39	48,89	64,19	35,64	10.
NYKLÍČEK	1,10	33,04	28,95	10,27	3,16	12,37	14,81	14.
OP servis	213,67	41,33	-2,67	20,00	126,00	-23,33	62,50	5.
PERMANENT-těsnící materiály	41,27	28,33	69,92	22,03	60,20	104,46	54,37	6.
POLYTEX	67,44	-28,73	47,92	7,04	14,67	34,59	23,82	13.
PROLANA CZ	-58,00	0,33	-51,00	-119,00	-15,00	87,00	-25,94	28.
ROTEXIM	3,31	8,59	2,69	0,77	1,43	2,57	3,23	18.
S.U.C.	39,78	-35,15	-120,73	-59,00	19,67	19,60	-22,64	27.
SEAL Hronov	89,00	-54,50	-146,00	-270,00	220,50	-322,50	-80,58	31.
SOJI	-86,00	-188,00	-47,50	4,50	-4,50	-41,00	-60,42	-
STUHA	2,30	7,53	5,37	3,07	110,37	151,08	46,62	7.
Texla	39,65	163,66	179,12	230,83	231,08	461,54	217,65	1.
TRUTEX	-18,91	1,87	-2,93	0,33	4,60	-3,20	-3,04	24.
V K U S, výrobní družstvo Jičín	-138,13	-15,80	-11,88	-57,63	49,38	220,00	7,66	16.
Vamberecká krajka CZ	-133,08	-473,80	-95,45	669,38	-2701,00	-155,50	-481,58	-
VAMTEX	0,04	50,59	3,78	-24,86	-9,54	-37,80	-2,97	23.
VEBATRADE-PLUS	-26,28	-3,50	-4,48	-10,90	5,18	5,05	-5,82	26.
Z I T E X	-0,33	7,08	9,45	23,90	21,73	202,67	44,08	8.
ZeNa, chráněná dílna	23,14	21,47	50,65	4,00	22,14	45,97	27,89	11.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

Tab. 3: Ukazatel EVA (tis. Kč) na jednoho zaměstnance v letech 2009–2014

Společnost	EVA						Průměr	Pořadí
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
AB Košile	-0,54	-4,05	-5,78	2,15	5,41	2,35	-0,08	6.
ALTECO CZ	-185,80	-167,42	-89,29	-80,54	-66,84	-103,58	-	-
ARCA trade	-14,77	-15,65	-79,03	-14,14	-14,66	-15,11	-25,56	11.
ARGUN	-3,85	-1,38	-43,56	-5,02	-4284,03	3437,50	-	-
B A T I S - Verdek	-437,72	-966,09	-1007,64	-1042,14	-711,37	-742,63	-817,93	32.
BARTOŇ - textil	-406,92	-23,25	-166,78	-385,38	-261,59	-131,71	-229,27	29.
Batex - T	-0,51	-24,21	-95,03	89,58	35,26	23,62	-	-
BN International	-102,31	-241,23	-75,18	-40,79	4,65	91,39	-60,58	23.
BOHEMIA LINEN	-98,48	-102,91	255,80	137,83	-1,01	-100,63	15,10	2.
CFil Management	-18,36	-16,91	-16,40	-14,73	-14,70	-13,12	-15,70	8.
DAVÍDEK	-303,63	-199,47	-496,07	-1165,30	-298,38	-212,06	-445,82	31.
E&M Manufacturing Czech Republic	-3,62	-38,36	-70,05	-35,11	-52,85	160,34	-	-
Elmertex	221,61	94,77	-34,47	-23,71	-4,92	33,84	47,85	1.
Elmertex Management	-132,03	-104,32	-100,65	-92,52	-91,44	-85,63	-101,10	26.
FROLEN, LINEX - EXPORT	-49,71	-50,60	-69,12	-52,90	-61,85	-23,95	-51,36	21.
GRUND	-114,21	-110,29	-153,04	-115,22	-65,45	-141,21	-116,57	27.
I N O T E X	-203,38	-232,30	-85,74	-78,81	-34,09	-76,62	-118,49	28.
K móda	-91,58	-21,19	-22,26	-35,49	-32,00	-28,75	-38,54	17.
KOFTEX	-55,28	-16,09	-97,01	-24,66	-16,65	-16,88	-37,76	16.
Maryan Beachwear Group CZ	-6,69	-15,89	11,17	9,55	28,29	42,53	11,49	3.
NYKLÍČEK	-69,75	-40,33	-40,50	-45,80	-78,67	-97,65	-62,11	24.
OP servis	163,74	-9,74	-71,71	-20,26	73,43	-104,41	5,18	5.
PERMANENT-těsnící materiály	-43,84	-4,12	7,89	-46,93	0,34	50,09	-6,09	7.
POLYTEX	11,42	-99,05	18,94	-41,41	-31,18	4,55	-22,79	10.
PROLANA CZ	-60,47	-1,57	-108,58	-84,32	-22,79	73,95	-33,96	14.
ROTEXIM	-19,70	-41,10	-66,43	-58,84	-37,24	-16,35	-39,94	19.
S.U.C.	-2,43	-96,87	-166,16	-111,76	-18,28	-49,23	-74,12	25.
SEAL Hronov	-112,02	-386,53	-255,35	-436,59	52,24	-377,79	-252,67	30.
SOJI	-97,27	-202,36	-61,90	-5,72	-18,13	-54,29	-	-
STUHA	-124,58	-93,06	-87,30	-40,08	41,16	71,05	-38,80	18.
Texla	-211,21	-54,36	-90,91	-127,96	-57,10	191,76	-58,30	22.
TRUTEX	-76,22	-32,68	-38,53	-19,47	-15,35	-34,90	-36,19	15.
V K U S, výrobní družstvo Jičín	-175,75	-47,44	-69,57	-103,62	4,21	90,67	-50,25	20.
Vamberecká krajka CZ	-394,88	-796,35	-108,83	587,17	-3342,18	-441,92	-	-
VAMTEX	-10,06	38,59	-9,17	-43,76	-26,70	-48,53	-16,61	9.
VEBATRADE-PLUS	-64,40	-62,72	-19,88	-22,52	-5,39	-7,81	-30,45	13.
Z I T E X	-89,76	-58,51	-60,48	-49,26	-45,92	124,77	-29,86	12.
ZeNa, chráněná dílna	18,38	17,68	26,69	-8,23	-12,43	25,78	11,31	4.

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

Za účelem porovnání výsledků aplikace obou přístupů byla ověřena existence a případně změřena míra závislosti mezi pořadím podniků dle dosažených výsledků. Kromě roku 2009 byla na 95% hladině významnosti prokázána kladná závislost mezi pořadím podniků. Nepříliš těsný vztah byl naměřen pro rok 2012 (hodnota Spearmanova koeficientu ve výši 0,3573), v dalších letech byl vztah středně těsný (nejvyšší hodnota Spearmanova koeficientu byla v roce 2014, a to 0,5985). Hodnota Spearmanova koeficientu při zkoumání pořadové korelace na průměrných hodnotách za období 2009–2014 byla 0,4318, což je hodnota při spodní hranici intervalu pro indikaci středně těsného vztahu.

Z hlediska pořadí byla největší změna v hodnocení zaznamenána v případě společnosti Texla a.s., která se v žebříčku propadla o 21 míst (z 1. na 22. místo). Zatímco její průměrný účetní zisk činil 217,65 tis. Kč, průměrná hodnota ukazatele EVA byla -58,3 tis. Kč. Vzhledem ke koncepci výpočtu ukazatele EVA dle metodiky MPO lze říci, že průměrné alternativní náklady vlastního kapitálu podniku Texla a.s. převýšily rentabilitu vlastního kapitálu. Na druhé straně největší pozitivní změnu ve své pozici zaznamenala společnost CFil Management s.r.o., která se posunula o 17 míst výše (z 25. na 8. místo.) Při průměrné účetní ztrátě -4 tis. Kč této společnosti činila průměrná hodnota ukazatele EVA -15,7 tis. Kč. Avšak vzhledem k záporné hodnotě ukazatele EVA lze soudit, že i v tomto případě průměrné alternativní náklady vlastního kapitálu podniku převýšily rentabilitu vlastního kapitálu.

4. DISKUZE

Výsledky výzkumu zhruba korespondují s výsledky obdobného výzkumu realizovaného na Katedře financí a účetnictví Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci (EF TUL). V rámci něj bylo na skupině textilních podniků v Libereckém kraji pozorováno, že v průměru dosahovaly horších výsledků při použití ukazatele EVA oproti použití ukazatele účetního zisku (Hasprová a Brabec, 2017).

Důvody rozdílů mezi dvěma sledovanými ukazateli leží zejména v konstrukci ukazatele EVA, který zahrnuje a propojuje ukazatele finančního controllingu s ukazateli controllingu rizik. Jeho výše se ve svém manažerském tvaru odvíjí od výše vlastního kapitálu a rozdílů mezi rentabilitou vlastního kapitálu a alternativními náklady vlastního kapitálu zahrnujícími riziko.

V praxi podniky pro posouzení své výkonnosti používají moderní ukazatele v menší míře než ukazatele získané z účetní evidence; podle dotazníkové ho šetření na EF TUL byl ukazatel EVA vypočítáván pouze ve 22 % dotázaných společností, zatímco ukazatel účetního zisku/ztráty využívalo dokonce cca 82 % dotázaných společností (Hasprová, 2016).

Příčinou toho, že společnosti dávají přednost použití tradičních ukazatelů podnikové (resp. finanční) výkonnosti, může být např. konzervativní přístup vedení společnosti, resp. jeho finančních analytiků. To by odpovídalo tvrzení Martinovičové (2006), že velkou roli hraje historická setrvačnost. Společnosti se mohou spoléhat na ukazatel účetního zisku také z jednoduchého důvodu, že k jeho výpočtu jsou donuceni stávající právní legislativou, která jej činí důležitou součástí povinného účetního dokladu (Hasprová a Brabec, 2017). Nelze dále popřít, že do jisté míry může být odrazující poměrně obtížný a časově náročný postup výpočtu ukazatele EVA oproti snadno zjistitelnému hospodářského výsledku. V neposlední řadě pak je účetní zisk součástí dalších poměrových ukazatelů, o které se management podniku opírá při svém rozhodování.

ZÁVĚR

Předmětem výzkumu bylo provést porovnání dvou odlišných přístupů k hodnocení finanční výkonnosti podniků se zaměřením na malé a střední podniky z oblasti textilního průmyslu působících v Královéhradeckém kraji. Cílem výzkumu bylo dokázat, že jeden z tradičních přístupů hodnocení finanční výkonnosti podniku, založený na hodnotě hospodářského výsledku po zdanění, podává odlišné výsledky než přístup hodnocení ekonomického zisku pomocí ukazatele EVA. Za tím účelem bylo vybráno 38 malých a středních podniků a byla provedena analýza jejich účetních výkazů za referenční období 2009–2014. Pro tato léta a všechny vybrané podniky byly získány údaje o hospodářském výsledku za účetní období a vypočteny hodnoty ukazatele EVA dle metodiky MPO. Aby bylo možné provádět porovnání hodnot absolutních ukazatelů mezi jednotlivými podniky, které se lišily svou velikostí, bylo nutné přepočítat hodnoty obou ukazatelů na jednoho zaměstnance.

Ze vzájemného srovnání obou přístupů bylo vyloučeno šest podniků, které v některém roce za sledované období vykazovaly zápornou hodnotu vlastního kapitálu, čímž se velikost výzkumného souboru snížila na 32 podniků. Pro podniky se zápornou hodnotou vlastního kapitálu sice není možné smysluplně spočítat

hodnotu ukazatele EVA, avšak bylo by možné provést hodnocení na základě velikosti spreadu poměřujícího rozdíl mezi rentabilitou a alternativními náklady vlastního kapitálu podniku.

V rámci aplikace prvního přístupu bylo sestaveno pořadí podniků dle průměrného výsledku hospodaření za účetní období na zaměstnance za období 2009–2014 a bylo možno konstatovat, že 62,5 % z 32 vybraných podniků v průměru vykázalo kladný účetní hospodářský výsledek.

Dále bylo na základě aplikace druhého přístupu k hodnocení vytvořeno pořadí podniků dle průměrné hodnoty ukazatele EVA za referenční období 2009–2014. Z porovnání průměrných hodnot ukazatele EVA vyplynulo, že cca 84 % společností z výzkumného souboru realizovalo v průměru negativní ekonomický zisk.

Provedený test pořadové korelace přispěl k závěru, že existuje nepříliš těsný až středně těsný kladný vztah mezi pořadím podniků sestaveným na základě dvou přístupů k hodnocení finanční výkonnosti. Z toho lze odvodit, že tyto dva přístupy k hodnocení finanční výkonnosti podniku nelze považovat za jednoduše zaměnitelné alternativy, neboť vedou k odlišným výsledkům.

Výsledky byly porovnány s obdobným výzkumem realizovaným v Libereckém kraji a bylo konstatováno, že závěry jsou podobné. Hodnocení pomocí ukazatele EVA nabízí „přísnější“ pohled na podnikovou výkonnost, který však v současnosti dobrovolně zaujímá jen malá část podniků.

ZDROJE

- Bisnode. (2016). Magnusweb: Komplexní informace o firmách v ČR a SR. Praha: Bisnode Česká republika. (2016) Retrieved March April 3, 2018 from <https://magnusweb.bisnode.cz>
- Dluhošová, D. (2006). *Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita*. Praha: Ekopress.
- Fotr, J., & Souček, I. (2005). *Podnikatelský záměr a investiční rozhodování*. Praha: Grada Publishing.
- Grant, J. L. (2003). *Foundations of economic value added*. Hoboken: J. Wiley.
- Hasprová, O., & Brabec, Z. (2017). Performance of the Textile Industry Companies in the Liberec Region. *ACC Journal*. 23(2), 50-61.
- Hasprová, O. et al. (2016). *Výkonnost podniku v závislosti na účetních, finančních a daňových faktorech*. Liberec: Technická univerzita v Liberci.
- Hučka, M., Kislingerová, E., & Malý, M. (2011). *Vývojové tendence velkých podniků: podniky v 21. století*. Praha: C.H. Beck.
- Janeček, V., & Hynek, J. (2010). Motivační systém jako faktor zvyšování efektivity podniku. *E+M Ekonomie a Management*. 2010(1), 76-90.
- Královéhradecký kraj. (2008). Stručné dějiny Královéhradeckého kraje. Retrieved March 20, 2018, from <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/historie/strucne-dejiny-kralovehradeckeho-kraje-35/>
- Marinič, P. (2008). *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. Praha: Grada Publishing.
- Martinovičová, D. (2006). *Základy ekonomiky podniku*. Brno: Alfa Publishing.
- Město Náchod. (2017). Náchod - město na česko-kladském pomezí. Retrieved April 5, 2018, from <https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/o-meste/historie/>
- MPO. (2018). Finanční analýza podnikové sféry za rok 2014. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2018) Retrieved March 28, 2018, from <http://www.mpo.cz/dokument157262.html>
- Pavelková, D. and Knápková, A. (2005). *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. Praha: Linde.
- Rajnoha, R., & Dobrovič, J. (2011). Simultánne riadenie ekonomiky a procesov znalosťou pridanej hodnoty. *E+M Ekonomie a Management*. 2011(1), 53-69.

- Růčková, P. (2015). *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. Praha: Grada Publishing.
- Režňáková, M., & Nývltová, R. (2007). *Mezinárodní kapitálové trhy: zdroj financování*. Praha: Grada Publishing.
- Šnajdar, H. (2014). Sláva a konec textilního průmyslu v Trutnově aneb Od prosperity k úpadku. Retrieved April 12, 2018, from <https://trutnovinky.cz/zpravy/aktuality/2014/brezen/slava-a-konec-textilniho-prumyslu-v-trutnove-aneb-od-prosperity-k-upadku/>
- Wagner, J. (2009). *Měření výkonnosti: jak měřit, vyhodnocovat a využívat informace o podnikové výkonnosti*. Praha: Grada Publishing.
- Žák, M. (2002). *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde.